

Вељко МИЛОЊИЋ:

Посветити већу пажњу снабдијевању пољопривреде и њеном даљем развоју

Предузеће за снабдијевање пољопривреде и шумарства „Земпољ“ формирано је још 1947 године са задатком наведеним у самој фирми. Од 1952 године Предузеће је задружно, те је његов циљ био помоћи унапређење наше пољопривреде преко директне везе са задругама

Доскора је Предузеће, и поред својих недостатака у раду, са успјехом обављало задатке откупа, дораде, извоза пољопривредно-прехранбених артикала и љековитог биља, увоза пољопривредних справа и техничких средстава и на тај начин мобилисало наше задруге на извјесно коришћење локалних могућности у погледу даљег развоја. Предузеће је помагало задруге са својим средствима, омогућујући извјесним што већи откуп, а преко тога и зараду.

„Земпољ“ је од 1947 године снабдио пољопривреду наше Републике са средствима чија вриједност прелази три милијарде динара. Ту улазе потребне справе и машине, вјештачко ђубриво, средства за заштиту биља, сјеменска роба, прибор за рибарство, мелиорацију и шумарство итд. При томе Предузеће није вршило искључиво улогу набављача и дистрибутера већ и пропагандера за употребу савременијих средстава у нашој заосталој пољопривреди.

Скоро ће већ година дана откако је Предузеће напустило да рјешава задатак и води бригу о снабдијевању пољопривреде. Уколико је што и радило из те области, то је урађено са робом набављеном у ранијим годинама.

Ако је чињеница да су техничка средства за што интензивнију пољопривреду тешко продирали на наше село, изузев сумпора и плавог камена, са нешто сјемена, онда напуштање ових напора, учињених у првим годинама, није оправдано.

Послије рата је у нашој Републици набављено за пољопривреду око: 112 трактора, 7.250 спрежних плугова, 30 три-

јера, 46 вршалица, 342 спрежне сијалице, 520 прскалица, 16 жетелица, 400 копачица, 43 косачице, 72 разна мотора, 15 селектора, затим сјечке за сламу, пресе и муљаче за воће и грожђе, пумпе за наводњавање, агрегате, култиваторе и др. То су све машине набављене углавном из иностранства. Оне се данас не користе довољно, а у великом броју су и напуштене. Њих треба обновити, репарирати, а за то су потребни дијелови који се могу добити преко увозних предузећа.

Томе треба додати да је сваке године трошено око 15—50 вагона сјеменског кромпира, 8—25 вагона вјештачког ђубрива, 3—5 вагона сумпора за лозу, 8—12 вагона плавог камена, око 10 вагона средстава за заштиту биља, десетине вагона сточне хране, шећер за пчеле, разне мање справе и алати, затим прибор за рибарство и друго.

„Земпољ“ је набављао сва та средства која су морала бити дуго чувана у магацинима док се реализују, али је као и сва друга трговачка предузећа плаћао камату на основна и обртна средства 5—8%, што је негативно утицало на даљи интерес у пословању Предузећа на питањима из области снабдијевања пољопривреде. Ово из разлога што није било могуће остварити коефицијенат обртаја кредита са којим се располагало према плану, јер су редовно милиони лежали умртвљени у тој набављеној роби. И поред тога што је постојала могућност да се Предузеће ослободи од толиких камата, и да се примијени далеко мања стопа, а на основу савезних прописа, то није урађено, иако се Предузеће обраћало свим за то надлежним факторима. На тај захтјев је одговорано: „Послужте као и сва друга комерцијална предузећа...“. Тако је „Земпољ“ и поступио, наставио је да послује са робом која се брже и боље пласира на тржиште, не заборављајући при томе везу са задругама.

Бригу о снабдијевању пољопривреде није преузео нико, те ће се вјероватно још идућег прољећа и те како осјетити тај тежак пропуст.

„Земпољ“ је већ на ову чињеницу указао и дао своје предлоге мјеродавним факторима, инсистирајући на стварање једног посебног предузећа које би на себе преузело бригу о снабдијевању пољопривреде. Ово би се предузеће издвојило из данашњег „Земпоља“ чији је обим пословања исувише широк и разноврстан, што се опет не смије напустити ако се мисли на то да се преко задружних предузећа форсира и развој задруга.

Постоји предлог за реорганизацију досадашњег задружног предузећа „Земпољ“, за његово разбијање на три предузећа, што је у складу са прописима о уској специјализацији извозних предузећа, а „Земпољ“ је извозно предузеће.

Поред горе поменутог предузећа за снабдијевање пољопривреде из „Земпоља“ би се формирала још два извозно-

увозна предузећа и то једно за љековито биље и друго за пољопривредно-прехранбене производе и колонијал.

Ова три предузећа би остала задружна и могла би да са успјехом врше све услуге нашем задругарству, односно пољопривреди, послујући за рачун задруга. Уколико би Извршно вијеће наше Републике и мјесна комуна ослободили предузећа извјесних обавеза према заједници, читава добит предузећа, по одбитку стварних трошкова и дијела за фондове, дијелила би се задругама, процентуално према учешћу у промету, а то би задруге употријебиле у циљу унапређења пољопривредне производње.

Усвајањем овог принципа дао би се потстицај задругама да се што више заложу у откуп и производњи, и да мисле више о квалитету својих производа с обзиром да је роба намијењена извозу.

Оснивањем ова три предузећа нашој пољопривреди и задругарству била би обезбијеђена:

1.— производња (јер би имали гдје да купе потребна средства за унапређење пољопривредне производње);

2.— продаја (јер унапријед знају коме и шта имају да предају); и

3.— најповољнију куповину и продају: јер робу не купује и продаје неко предузеће из другог сектора или републике, којему је задатак што јефтиније купити и што више зарадити. То би обављала њихова задружна предузећа код којих би добили не само стварну вриједност већ и сву добит.

Када је иначе наш општи курс: помоћи развој пољопривреде, — онда је, мислимо, и правилно да се добит коју остварују задруге ослободи, бар дјелимично, инструмената који ту добит захватају од задруга или задружних предузећа, јер ће, по нашем мишљењу, то стимулативно дјеловати на даљи развој нашег задругарства и пољопривреде.